

Vastaus E 5/2023 - Kirjallinen kysymys vihreistä meriliikennekäytävistä

Ola Elvestuenin, Kjell-Arne Ottossonin ja Simon Holmströmin esittämä kysymys Pohjoismaiden hallituksille

Milloin Pohjoismaat voivat odottaa vihreiden meriliikennekäytävien käyttöönottoa ja mitä ne tulevat merkitsemään?

Miten pohjoismainen yhteistyö edistää uusiutuvien polttoaineiden kehittämistä ja merenkulun siirtymän infrastruktuuria?

Mitä poliittisia ohjausvälineitä Pohjoismaiden on koordinoitava merenkulun siirtymän vauhdittamiseksi?

Pohjoismaiden hallitusten yhteinen vastaus

Vastaus on laadittu yhteistyössä Pohjoismaiden vihreiden meriliikennekäytävien pilottiprojektin kanssa

Milloin Pohjoismaat voivat odottaa vihreiden meriliikennekäytävien käyttöönottoa ja mitä ne tulevat merkitsemään?

YK:n COP26-ilmastokokouksen yhteydessä Glasgow'ssa vuonna 2021 useat valtiot allekirjoittivat Clydebank-julistuksen edistääkseen vihreiden meriliikennekäytävien kehitystä. Keväällä 2022 myös Pohjoismaiden ministerineuvosto antoi julkilausuman Pohjoismaiden vihreitä meriliikennekäytäviä koskevan pilottiprojektin toteuttamisesta. Pilottiprojekti, jonka tulokset esiteltiin Islannissa 11.5.2023 pidetyssä ympäristö- ja ilmastoministerikokouksessa, antaa katsauksen potentiaalisista vihreistä meriliikennekäytävistä Pohjoismaissa. Projektissa tarkasteltiin Pohjoismaiden 81:tä laivareittiä, joista kuudella tunnistettiin olevan erityisiä edellytyksiä edelläkävijöiksi ja olla ensimmäisiä, joilla tämä toteutetaan. Projektissa tunnistettiin myös esteitä vihreiden käytävien toteuttamiselle kyseisillä reiteillä, ja johtopäätöksissä todettiin, että toteutukseen liittyy kolme pääasiallista haastetta. Niitä ovat rahoitus, nollapäästöpolttoaineen ja tankkausinfrastruktuurin puuttuva saatavuus sekä puuttuvat turvallisuussäännöt ammoniakkin ja vedyn käytölle sekä maalla että aluksissa.

Pilottiprojektissa tehtyä työtä viedään osittain eteenpäin visiohankkeessa, jossa laaditaan tiekartta ilmastoystävällisen nollapäästöpolttoaineen saataville tuomisesta merenkulkuun. Osana tätä hanketta on tarkasteltu erityisesti vetyä ja ammoniakkia merenkulun ympäristöystävällisinä nollapäästöpolttoaineina. Se on suuritöinen hanke, joka liittyy kyseisten polttoaineiden käyttöä koskevien turvallisuussääntöjen kehittämiseen. Pohjoismaat lähettivät sen ennen kesää aloitusasiakirjaluonnoksena YK:n alaiselle kansainväliselle merenkulkujärjestölle (IMO) sääntöjen kehittämistä varten. Lisäksi tiekarttahankkeessa luodaan yhteistyöalusta Pohjoismaiden nollapäästömerenkulun toteuttamiseksi. Alustan tarkoituksena on perustaa yhteistyöhankkeita Pohjoismaiden nollapäästömerenkululle siten, että kootaan relevantteja toimijoita koko arvoketjusta; energiantuotannosta jakeluun,

laivanvarustamoita ja laivaliikennöitsijöitä, moottorien valmistajia, akateemisia ja julkisia tahoja. Tiekarttahankkeen viimeisessä osassa arvioidaan tarkemmin innovatiivisia rahoitusmekanismeja Pohjoismaiden nollapäästömerenkululle.

Pilottiprojektissa tunnistettuja esteitä tullaan osittain seuraamaan tiekarttahankkeessa. Samalla on korostettava, että pohjoismainen yhteistyö voi toimia perustana ja edistää osaamisella ja tarpeellisilla sääntökehyksillä vihreiden käytävien luomista Pohjoismaihin, mutta itse työstä vastaavat arvoketjun toimijat.

Miten pohjoismainen yhteistyö edistää uusiutuvien polttoaineiden kehittämistä ja merenkulun siirtymän infrastruktuuria?

Tiekarttahankkeessa tehdään yhteispohjoismaista työtä, jotta merenkulun ilmastoystävällistä nollapäästöpolttoainetta olisi saatavilla. Siihen tarvitaan yhteistä näkemystä ja käsitystä tilanteesta, haasteista, esteistä ja mahdollisista ratkaisuksista. Tiekarttahankkeen päätavoitteena on saada aikaan tuloksia, jotka voidaan operationalisoida ja joita voidaan käyttää jatkotyössä.

Tiekarttahankkeen konkreettisena esimerkkinä voidaan mainita laivan polttoaineena käytettävän ammoniakkin käsittelyä koskevan turvallisuussäännösten kehittäminen, joka nyt etenee YK:n merenkulkujärjestön puitteissa.

Toinen esimerkki koskee vihreiden käytävien pilottitutkimuksen tuloksia, joita hyödynnetään yhteistyöalustan perustamisessa. Vihreän siirtymän relevantit toimijat tunnistetuilta reiteiltä kutsutaan mukaan ja heitä kehoitetaan luomaan konkreettista yhteistyötä reittien dekarbonisaation toteuttamiseksi. Lisäksi hankkeessa tarkastellaan innovatiivisia rahoitusmekanismeja havaittujen rahoitusesteiden ratkaisemiseksi.

Mitä poliittisia ohjausvälineitä Pohjoismaiden on koordinoitava merenkulun siirtymän vauhdittamiseksi?

Pohjoismaiden merenkulun vihreän siirtymän tunnistettuja merkittäviä esteitä ovat puuttuvat turvallisuussäännöt, ilmastoystävällisen polttoaineen saatavuuden takaava infrastruktuuri ja rahoitus.

Tiiviissä yhteistyössä näiden esteiden ratkaisemiseksi on mahdollista edistää merenkulun siirtymän vauhdittamista tekemällä pohjoismaista yhteistyötä IMO:n kansainvälisessä turvallisuussäännöstössä merenkulun ympäristöystävällisten polttoaineiden käsittelyn osalta, käymällä vuoropuhelua muista sääntöihin liittyvistä esteistä ja tekemällä yhteistyötä mahdollisten rahoitusratkaisujen löytymiseksi sekä kannustamalla ilmastoystävällisen polttoaineen infrastruktuurin rakentamista.

Näin ollen katsotaan, että kirjalliseen kysymykseen on vastattu.